

Standard Eurobarometri 78

KANSALAISMIELIPIIDE EUROOPAN UNIONISSA Syksy 2012

KANSALLINEN RAPORTTI

SUOMI

Tämä selvitys on Euroopan komission lehdistö- ja viestintäpääosaston tilaama ja koordinoima

Raportti on Euroopan komission Suomen-edustustolle tehty selvitys.

Raportti ei edusta Euroopan komission mielipidettä.
Raportissa mahdollisesti ilmenevät mielipiteet ovat yksinomaan raportin kirjoittajan tulkintoja.

Standard Eurobarometri 78 / Syksy 2012 – TNS Opinion & Social

EUROBAROMETRI 78

KANSALAISMIELIPIIDE EUROOPAN UNIONISSA

Euroopan unionin kansalaisuus 2012

1.	Johdanto	2
2.	Suomalaiset ja Euroopan unioni	2
2.1	Mitä suomalaiset odottavat EU:lta?	2
2.2	Mitkä ovat EU:n suurimmat saavutukset?	3
2.3	Mistä EU:n aikaansaannoksista suomalaiset kokevat itse hyötynensä?	5
3.	Euroopan unionin kansalaisuus	6
3.1	Samaistuminen EU-kansalaisuuteen, tietämys ja halu saada lisätietoa	6
3.2	Mistä kansalaisoikeuksista halutaan lisää tietoa?	6
3.3	Kokemukset muista EU-maista viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana	8
4.	Tiedon saanti Euroopan unionia koskevissa asioissa	9
4.1	Miten kansalaiset ovat perillä Euroopan asioista?	9
4.2	Mistä mediasta tieto on peräisin?	10
4.3	Mistä hakee tietoa EU:sta?	11
4.4	Mihin sävyyn tiedotusvälineet käsittelevät EU:ta koskevia asioita?	13

1 Johdanto

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jolla on selvitetty, mitä kansalaiset odottavat Euroopan unionilta ja miten he samaistuvat EU-kansalaisuuteen. Tutkimuksessa on lisäksi selvitetty kansalaisten arvioita omasta tiedontasostaan ja tiedon tarpeesta EU:ta koskevissa asioissa.

Eurobarometri-kysely toteutettiin kaikissa jäsenvaltioissa, viidessä ehdokasmaassa ja Pohjois-Kyproksella viime vuoden marraskuun 3. ja 8. päivien välisenä aikana. Kyselyyn osallistui kaiken kaikkiaan 32 731 yli 15-vuotiaasta vastaajaa, joista 26 622 oli EU:n jäsenmaiden kansalaisia. Suomen kansallinen raportti perustuu mielipidetiedusteluun, jossa haastateltiin 1 007 suomalaista, jotka muodostavat edustavan otoksen suomalaisista. Mielipidetiedustelu tehtiin Euroopan komission pyynnöstä. Euroopan unionin tasolla mielipidetiedustelun tekoa koordinoi TNS Opinion & Social. Suomessa haastattelut suoritti TNS Gallup Oy. Haastattelut tehtiin henkilökohtaisesti ja kussakin maassa maan omilla kielillä.

Raportti on yhteenveto tutkimuksen päätuloksista. Yhteenvedon tehtävänä on jäsentää aineistoa sekä johdattaa lukijaa omien havaintojen ja tulkintojen tekoon.

2 Suomalaiset ja Euroopan unioni

2.1 Mitä suomalaiset odottavat EU:lta?

Suomalaisten toiveet kohdentuvat talous- ja eurokriisin taltuttamiseen ja yhteistyön parantamiseen

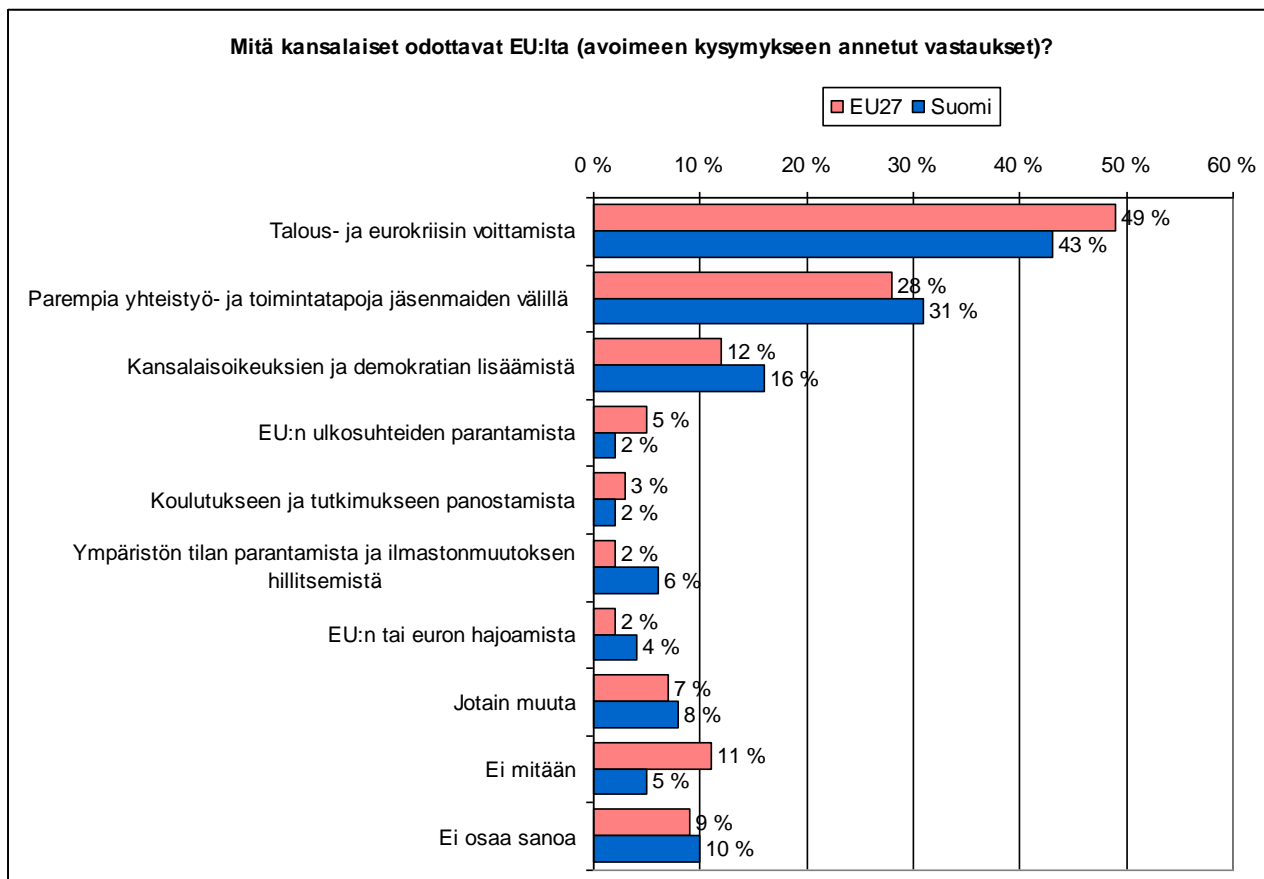
Tutkimuksessa vastaajilta tiedusteltiin avoimella kysymyksenasettelulla, mitä he odottavat Euroopan unionilta. Valmiita vastausvaihtoehtoja ei annettu ja vastaajat saivat sanoa niin monta asiaa kuin halusivat. Kysymyksiin saadut vastaukset luokiteltiin jälkikäteen.

Yleisimmin annetut vastaukset liittyivät meneillään olevan talous- ja eurokriisin taltuttamiseen. Suomalaisista tällaisen vastauksen antaa enemmän kuin kaksi viidestä (43 %). Kaikkien EU-kansalaisten keskuudessa joka toinen (49 %) odottaa EU:lta talouskriisin voittamiseen tähtääviä toimia. Annetut vastaukset ovat kuitenkin sisällöllisesti eritasoisia ja -suuntaisia. Osa väestöstä odottaa toimia, jotka edellyttävät julkisten menojen lisäämistä, osa peräänkuuluttaa enemmän talouskuria kriisin taltuttamiseksi.

Toiseksi eniten odotuksia ja toiveita kohdentuu parempaan yhteistyöhön ja toimintatapoihin EU:n jäsenmaiden välillä. Vajaa kolmannes suomalaisista (31 %) ja EU-kansalaisista keskimäärin (28 %) odottaa byrokratian vähentämistä, yhteisiä pelisääntöjä ja toimia rikollisuuden ja sosiaalisen turvallisuuden parantamiseksi jäsenmaissa.

Muihin asioihin kohdentuu selvästi vähemmän odotuksia. Joka kuudes (16 %) suomalainen toivoo kansalaisoikeuksien ja demokratian lisäämistä EU:ssa. EU-kansalaisten keskuudessa keskimäärin tämänsuuntaisia odotuksia esittää reilu kymmenesosa (12 %).

Suomalaiset eroavat EU-kansalaisista siinä, että demokratiavajeen pienentämiseen, parempiin yhteistyömuotoihin ja ympäristön tilan parantamiseen kohdentuu enemmän odotuksia kuin EU-kansalaisilla keskimäärin.

2.2 Mitkä ovat EU:n suurimmat saavutukset?

Rauha Euroopassa on EU:n myönteisin saavutus

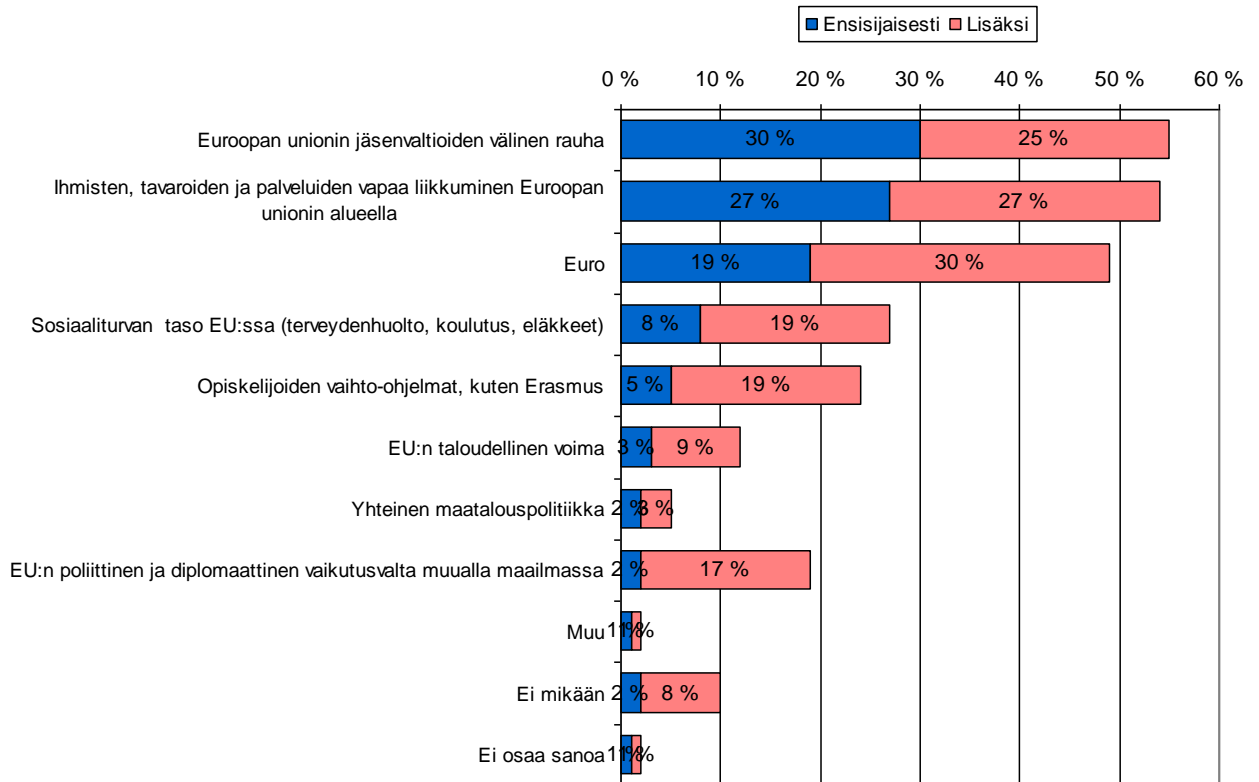
Tutkimuksessa vastaajille esitettiin lista EU:ta koskevia asioita. Tehtävänä oli poimia listalta ensi- ja toissijaisesti tärkeimmät saavutukset tai asiat.

Suomalaisista vajaa kolmannes arvioi EU:n myönteisimmäksi saavutukseksi jäsenvaltioiden välisen rauhan (30 %). Reilu neljännes (27 %) arvostaa eniten ihmisten, tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkumista EU:n alueella ja viidennes (19 %) yhteistä valuuttaa.

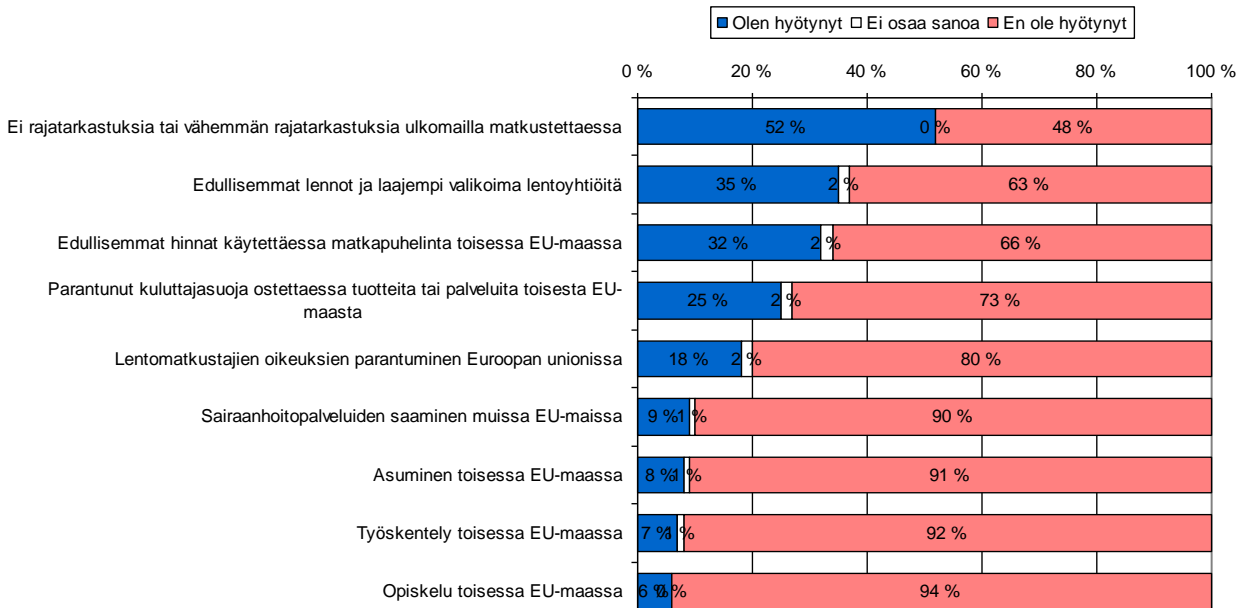
Suomalaiset poikkeavat muista EU-maiden kansalaisista siinä, että arvostavat enemmän yhteistä valuuttaa. Suomen lisäksi vain Belgiassa ja Irlannissa yhteiseen valuuttaan kohdentuu yhtä paljon myönteisyyttä keskeisenä saavutuksena.

Suomalaiset eivät noteeraa kovinkaan korkealle EU:n taloudellista voimaa tai yhteistä maatalouspolitiikkaa tiedusteltaessa myönteisimpiä saavutuksia. EU:n poliittinen ja diplomaattinen vaikutusvalta muualla maailmassa ei ole juuri kenenkään mielestä keskeinen saavutus. EU:n poliittinen voima koetaan kuitenkin merkittäväksi silloin, kun otetaan huomioon myös toissijaiset myönteiset asiat ja saavutukset.

Mikä seuraavista ovat suomalaisten mielestä EU:n suurimmat saavutukset? (%)

Mistä kaikista seuraavista EU:n aikaansaannoksista suomalaiset kokevat itse hyötynensä? (%)

2.3 Mistä EU:n aikaansaannoksista suomalaiset kokevat itse hyötynensä?

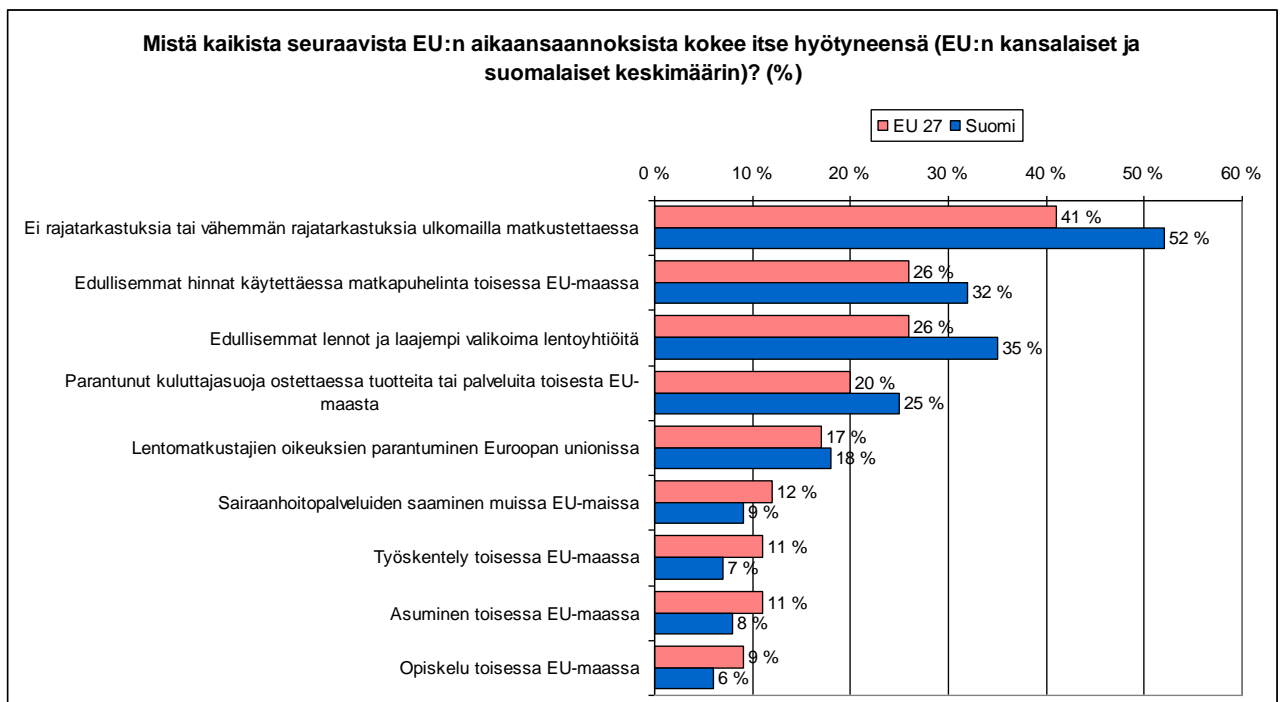
Suomalaiset kokevat hyötynensä rajatarkastusten poistumisesta ja edullisemmista lentohinnoista

Tutkimuksessa vastaajille lueteltiin yhdeksän EU:n aikaansaannosta ja tiedusteltiin, missä kaikissa asioissa he ovat itse hyötynneet.

Enemmistö (52 %) suomalaisista kokee saaneensa hyötyä siitä, että ei ole rajatarkastuksia tai niitä on vähemmän ulkomailla matkustettaessa. Muita henkilökohtaisia hyötyjä koetaan selvästi vähemmän. Enemmän kuin joka kolmas (35 %) uskoo hyötynensä siitä, että EU:n ansiosta lentomatkustaminen on edullisempaa ja lentoyhtiöitä on enemmän. Vajaa kolmannes (32 %) suomalaisista arvioi hyötynensä alemmista hinnoista käyttäessään matkapuhelinta toisessa EU-maassa.

Joka kymmenes (9 %) suomalainen arvioi EU:n ansiosta hyötynensä sairaanhoitopalveluista toisessa EU-maassa. Vajaa kymmenesosa sanoo saaneensa etua mahdollisuudesta asua, opiskella tai tehdä työtä toisessa EU-maassa.

Suomalaiset kokevat saaneensa muita EU-kansalaisia useammin hyötyä rajatarkastusten poistumisesta tai vähäisyydestä, edullisista matkapuhelinhinnoista, lennoista sekä parantuneesta kuluttajansuojasta ostettaessa tuotteita tai palveluita toisesta EU-maasta.

3 Euroopan unionin kansalaisuus

3.1 Samaistuminen EU-kansalaisuuteen, tietämys ja halu saada lisätietoa

Lähes neljä viidestä tuntee itsensä EU-kansalaiseksi

Suomalaisista reilu neljännes (28 %) samaistuu täysin Euroopan unionin kansalaiseksi ja joka toinen (50 %) ainakin jossain määrin. Suomalaisista vajaa neljännes on sellaisia, jotka eivät koe olevansa EU-kansalaisia.

Mikäli EU-kansalaisuuden kriteeriksi valitaan se, että vastaaja tuntee olevansa EU-kansalainen ainakin jossain määrin, niin suomalaiset kokevat näin keskimääräistä useammin. Suomalaisista lähes neljä viidestä (78 %) tuntee olevansa unionin kansalainen, kun EU-maissa keskimäärin kaksi kolmesta (63 %). Suomen ohella korkeita lukemia löytyy mm. Ruotsista, Tanskasta, Saksasta, Luxemburgista, Espanjasta ja Puolasta. Varsin alhaisia luvut ovat etenkin Isossa-Britanniassa ja Kreikassa.

Suomalaiset arvioivat tietävänsä oikeuksistaan paremmin kuin EU-kansalaiset keskimäärin

Suomalaisista reilu kymmenesosa (12 %) on ehdottoman vakuuttunut, että tietää oikeutensa Euroopan unionin kansalaisena. Enemmistö (55 %) ilmoittaa tietävänsä jossain määrin ja kolmannes ei tiedä juurikaan tai ei ollenkaan.

Suomalaiset arvioivat oman tietämyksensä olevan selvästi parempaa kuin EU-maiden kansalaiset keskimäärin. Vain Tanskassa ja Luxemburgissa arvioidaan tietämys samalle tasolle kuin Suomessa. Kreikassa, Portugalissa, Ranskassa, Italiassa, Romaniassa ja Isossa-Britanniassa selvä enemmistö ilmoittaa, että oma tietämys oikeuksista Euroopan unionin kansalaisena on käytännössä lähes olematonta.

Joka toinen haluaa tietää enemmän oikeuksistaan

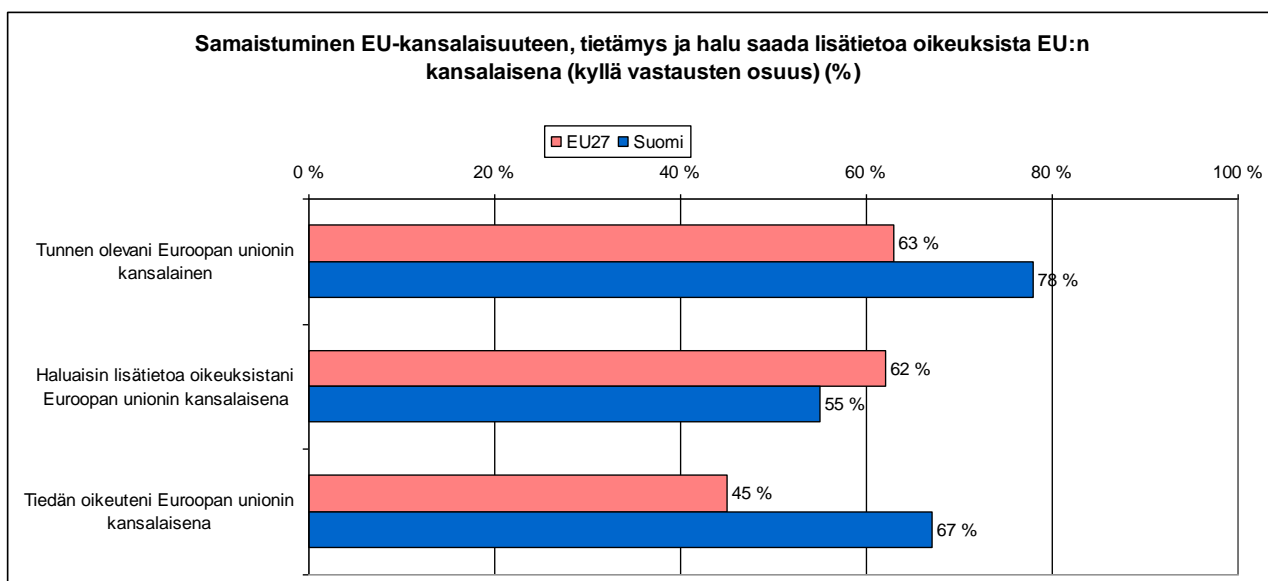
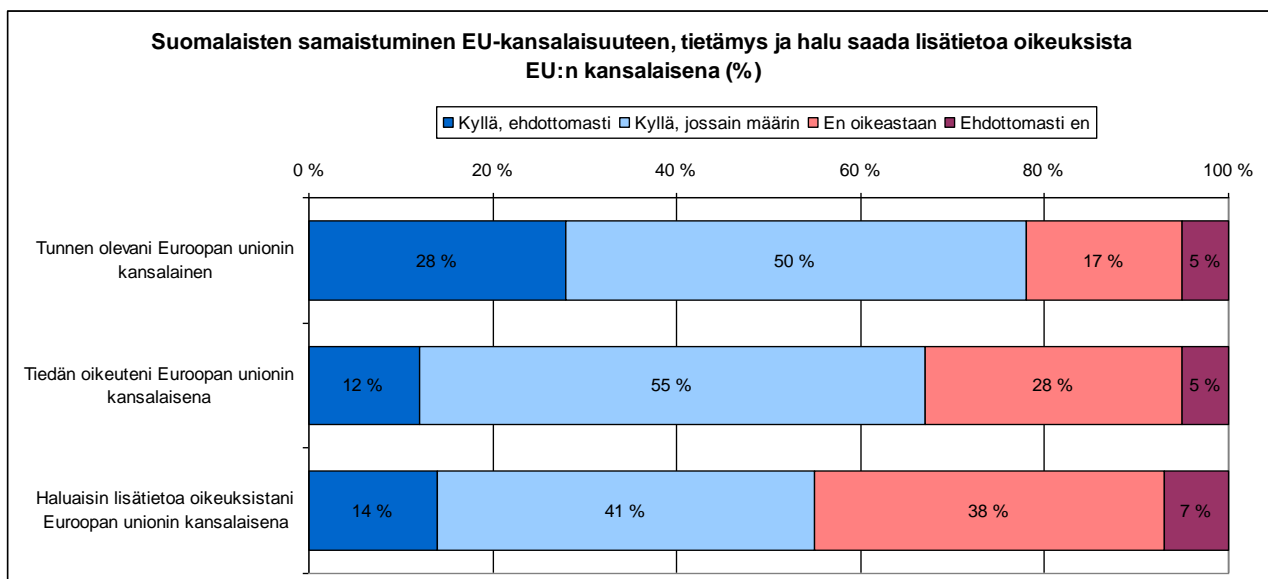
Niukka enemmistö (55 %) suomalaisista haluaisi lisää tietoa oikeuksistaan Euroopan unionin kansalaisena. Suomessa lisää kansalaisten oikeuksista haluaisivat tietää etenkin ne, jotka ovat saaneet keskimääräistä enemmän koulutusta.

Suomalaisten tiedon jano on hieman vähäisempää kuin EU-maiden kansalaisten keskuudessa keskimäärin. Osaselitys tälle löytyy siitä, että suomalaiset arvioivat jo nykyisellään tietävänsä keskimääräistä paremmin oikeuksistaan kansalaisena Euroopan unionissa. Tiedonhaluisia ovat etenkin saksalaiset, ranskalaiset, luxemburgilaiset ja ruotsalaiset.

3.2 Mistä kansalaisoikeuksista halutaan lisää tietoa?

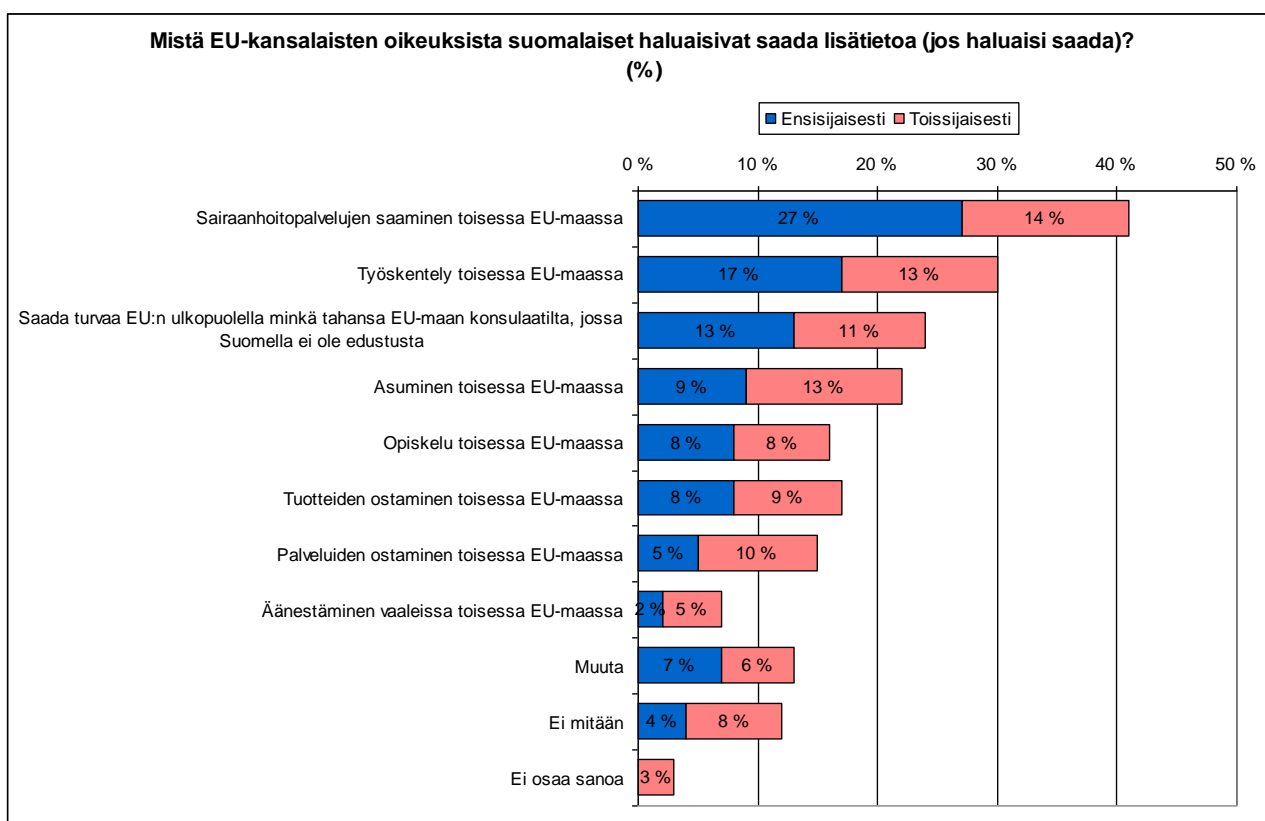
Suomalaiset janoavat lisää tietoa sairaanhoitopalvelujen saamisesta toisessa EU-maassa

Niille, jotka ilmaisivat halunsa saada lisää tietoa oikeuksista kansalaisena Euroopan unionissa, esitettiin jatkokysymys. Vastaajan tehtävänä oli listalta valita ensisijainen ja toissijainen asia, josta haluaisi tietoa enemmän. Vastaajille annettiin myös mahdollisuus sanoa, että ei halua mitään esitetyistä.

Lisätietoa janoavat suomalaiset ottaisivat mieluiten vastaan enemmän tietoa sairaanhoitopalvelujen saamisesta sekä työskentelystä toisessa EU-maassa. Tuntuessa määrin ollaan kiinnostuneita myös mahdollisuudesta saada turvaa EU-maan konsulaatilta maassa, jossa Suomella ei ole edustusta.

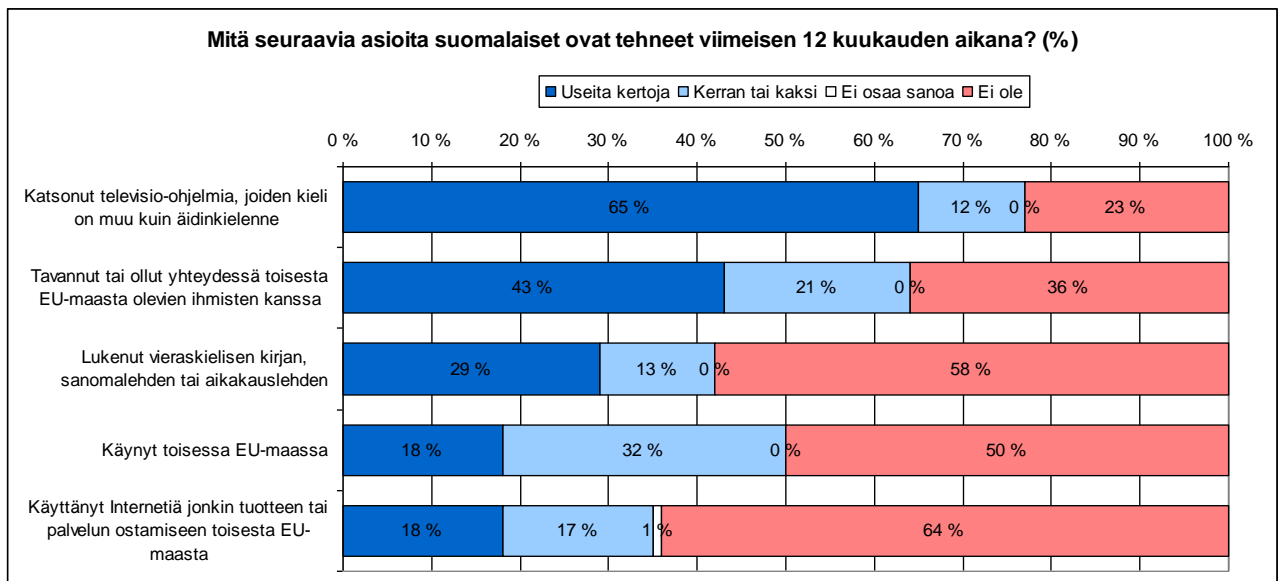
Suomalaisten kiinnostus kohdentuu muita EU-kansalaisia tuntuvasti enemmän tiedon saamiseen sairaanhoitopalveluista muista EU-maista. Myös lisätieto tuotteiden ja palveluiden ostomahdollisuuksista muista EU-maista on asia, joka kiinnostaa suomalaisia enemmän kuin EU-maiden kansalaisia keskimäärin. Suomessa kansalaiset kokevat tarvitsevänsä vähemmän lisätietoa työskentelystä tai asumisesta toisessa EU-maassa kuin EU-maiden kansalaiset keskimäärin. Työskentelymahdollisuuksista lisätietoa halutaan etenkin Itä- ja Etelä-Euroopan jäsenmaissa.

3.3 Kokemukset muista EU-maista viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana

Suomalaisilla on ollut kokemuksia muista EU-maista ja niiden kansalaisista keskimääräistä enemmän

Tutkimuksessa vastaajilta tiedusteltiin, mitä EU:ta sivuavia asioita he ovat tehneet viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Suomalaisista valtaosa (77 %) on katsonut tv-ohjelmaa, jonka kieli on muu kuin äidinkieli. Lukema on suuri Suomessa, koska huomattava osa seuraa englannin- tai saksankielisiä televisio-ohjelmia, joita ei "dubata" kuten monessa muussa Euroopan maassa. Lisäksi Suomi on kaksikielinen maa. Samanlaisia lukemia kuin Suomessa saadaan Tanskassa ja Ruotsissa.

Suomalaisista kaksi kolmesta (64 %) on viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tavannut tai ollut yhteydessä toisesta EU-maasta olevien ihmisten kanssa. Vastaava EU-keskiarvo on 48 %. Suomea korkeampia lukuja löytyy oikeastaan vain Ruotsista, Hollannista, Kyprokselta ja Saksasta.

Joka toinen (50 %) suomalainen on vuoden aikana käynyt jossakin toisessa EU-maassa. Lukema on hieman EU:n keskiarvon yläpuolella (41 %). Suomen lukua nostavat risteilymatkat Viroon ja Ruotsiin. Tuloksista näkyy se, että maissa, joita talouskriisi kurittaa kovimmin, vieraillaan vähemmän muissa EU-maissa.

Suomessa yli kolmannes on tehnyt netin kautta ostoksia muista EU-maista

Kaksi viidestä (42 %) maamme kansalaisesta sanoo viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana lukeneensa vieraskielisen kirjan, sanomalehden tai aikakauslehden. Vastaavasti kaikista EU-maiden kansalaisista vieraskielistä lukemista on harrastanut vain joka neljäs (25 %). Ruotsi, Tanska, Hollanti ja Suomi kuuluvat maihin, joissa luetaan keskimääräistä useammin vieraskielisiä kirjoja tai lehtiä.

Suomalaisista yli kolmannes (35 %) sanoo käyttäneensä verkkoa jonkin tuotteen tai palvelun ostamiseen toisesta EU-maasta viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Kaikista EU-maiden kansalaisista yksi viidestä (20 %) on ostanut tuotteita ja palveluita internetin välityksellä muista EU-maista. Nettiostamista harrastetaan Suomen ohella etenkin Tanskassa, Irlannissa, Ruotsissa, Isossa-Britanniassa, Hollannissa ja Luxemburgissa. Saksassa ei suuremmassa määrin osteta tuotteita tai palveluita muista EU-maista, mikä voi kieliä tuotteiden ja palveluiden omavaraisuudesta.

4 Tiedon saanti EU:ta koskevissa asioissa

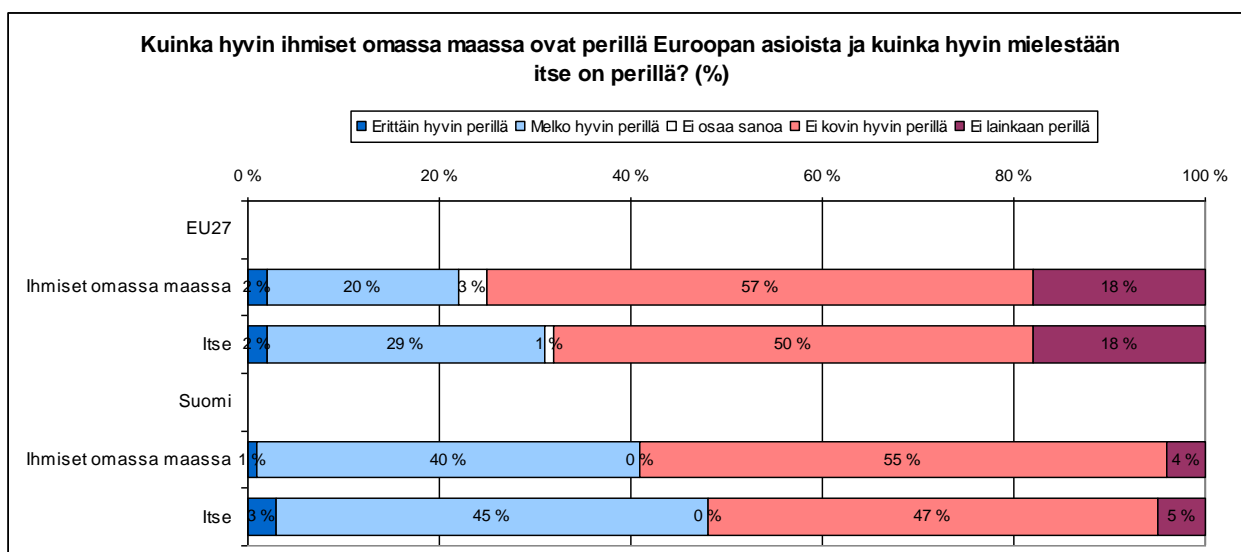
4.1 Miten kansalaiset ovat perillä Euroopan asioista?

Joka toinen uskoo olevansa hyvin perillä Euroopan asioista

Tutkimuksessa selvitettiin kansalaisten arvioita siitä, missä määrin he itse ja muut oman maan kansalaiset ovat perillä Eurooppaa koskevista asioista.

Suomalaisista kaksi viidestä (41 %) arvioi, että kansalaiset omassa maassa ovat vähintäänkin melko hyvin perillä Eurooppaa koskevista asioista. Enemmistö kuitenkin epäilee oman maan kansalaisten tiedon tasoa. Oma tiedon taso arvioidaan paremmaksi kuin kansalaisten keskimäärin. Liki joka toinen (48 %) sanoo, että on perillä Eurooppaa koskevista asioista erittäin tai melko hyvin. Suomalaiset arvioivat tietämyksensä samantasoiseksi kuin vuotta aiemmin vastaavassa tutkimuksessa.

Suomalaisten näkemykset omasta ja suomalaisten tiedontasosta poikkeavat EU-maiden kansalaisten arvioista keskimäärin. Suomalaiset tuntevat oman ja suomalaisten tietämyksen Euroopan asioista paremmaksi kuin EU-kansalaiset keskimäärin. Suomalaiset arvioivat oman tiedontasonsa liki EU:n parhaimmaksi.

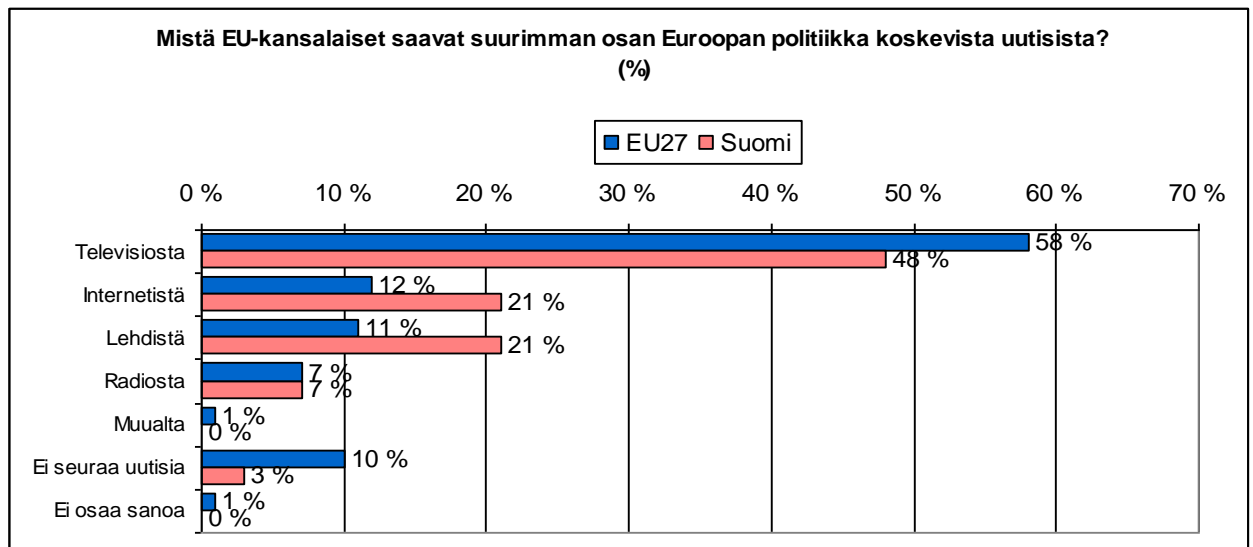
4.2 Mistä mediasta tieto on peräisin?

Suomessa sanomalehdet tärkeämpi tietolähde kuin useimmissa muissa EU-maissa

Tutkimuksessa vastaajilta kysyttiin, mistä mediasta he saavat ensisijaisesti suurimman osan kansallista ja Euroopan politiikkaa koskevista uutisista.

Noin puolet suomalaisista sanoo, että ensisijaisesti uutiset saadaan televisiosta, olipa sitten kysymys kansallisesta tai Eurooppaa koskevista uutisista. Reilu viidennes näkee keskeisimmäksi kanavaksi lehdet ja käytännössä samansuuruinen joukko internetin.

Suomessa sanomalehdet ovat keskeisemmässä asemassa kuin muissa EU-maissa keskimäärin. Kun Suomessa noin viidennes arvioi lehdet ensisijaiseksi tietolähteeksi Euroopan asioissa, niin EU-maissa keskimäärin vain yksi kymmenestä. Suomessa myös internet korostuu ensisijaisena tietolähteenä useammin kuin muissa EU-maissa keskimäärin. Tulos tavallaan todentaa sen tosiasian, että suomalaiset seuraavat uutisia sanomalehdistä ja verkosta enemmän kuin useimmissa muissa maissa kansalaiset tekevät.

4.3 Mistä hakee tietoa EU:sta?

Television ja päivälehtien merkitys vähentyy tietolähteenä

Tutkimuksessa vastaajilta tiedusteltiin myös arviota siitä, mitä lähteitä he käyttävät etsiessään tietoa Euroopan unionista, sen toimintatavoista ja toimielimistä.

Ensisijaisia tietolähteitä tällä tavalla kysyttynä on kolme. Nämä ovat internet, televisio ja päivälehdet. Kaikki muut tavat saada tietoa jäävät selvästi näiden kolmen taakse. Kuitenkin noin viidennes mainitsee myös radion ja keskustelut tuttavien kanssa. Yksi kymmenestä nostaa listalle myös kirjat, esitteet ja tiedotuslehtiset.

Vuoden takaisin tuloksiin verrattuna on television (55 % → 48 %) ja sanomalehtien (46 % → 39 %) merkitys pienentynyt uutiskanavana EU:sta ja internetin pikemminkin lisääntynyt (55 % → 57 %).

Verrattuna EU-maiden keskiarvoon Suomessa korostuu päivälehtien ja internetin merkitys tietolähteenä Euroopan unionista, sen toimintatavoista ja toimielimistä. Verkkosivujen merkitys tietolähteenä on suuri Suomen lisäksi myös Hollannissa, Ruotsissa ja Tanskassa. Samoissa maissa myös päivittäiset sanomalehdet ovat usein tiedon hakemisen keskiössä.

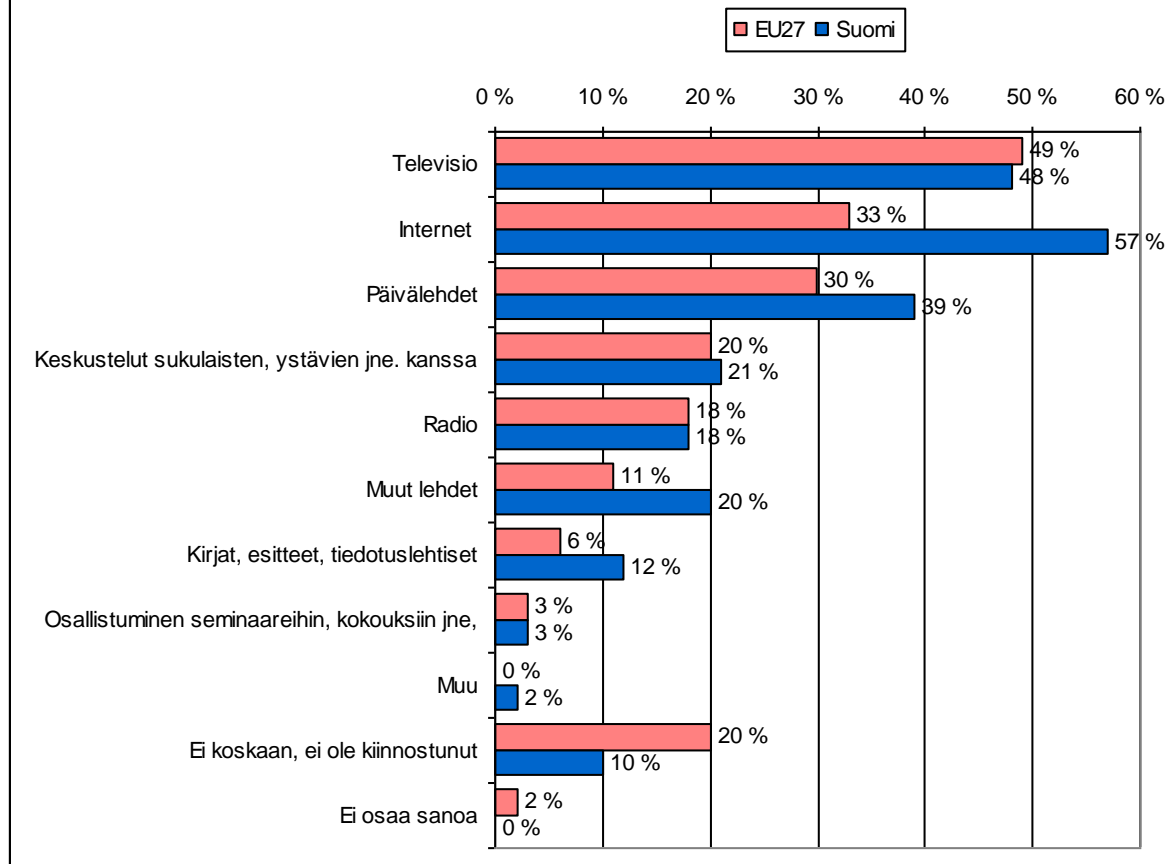
Hyödyllistä EU tietoa löytyy perinteisen median ja viranomaisten verkkosivuilta

Tutkimuksessa sivuttiin internetiä tietolähteenä EU-asioissa tarkemmin. Kaikilta vastaajilta kysyttiin, miltä verkkosivuilta olisi hyödyllistä löytää EU:ta koskevaa tietoa.

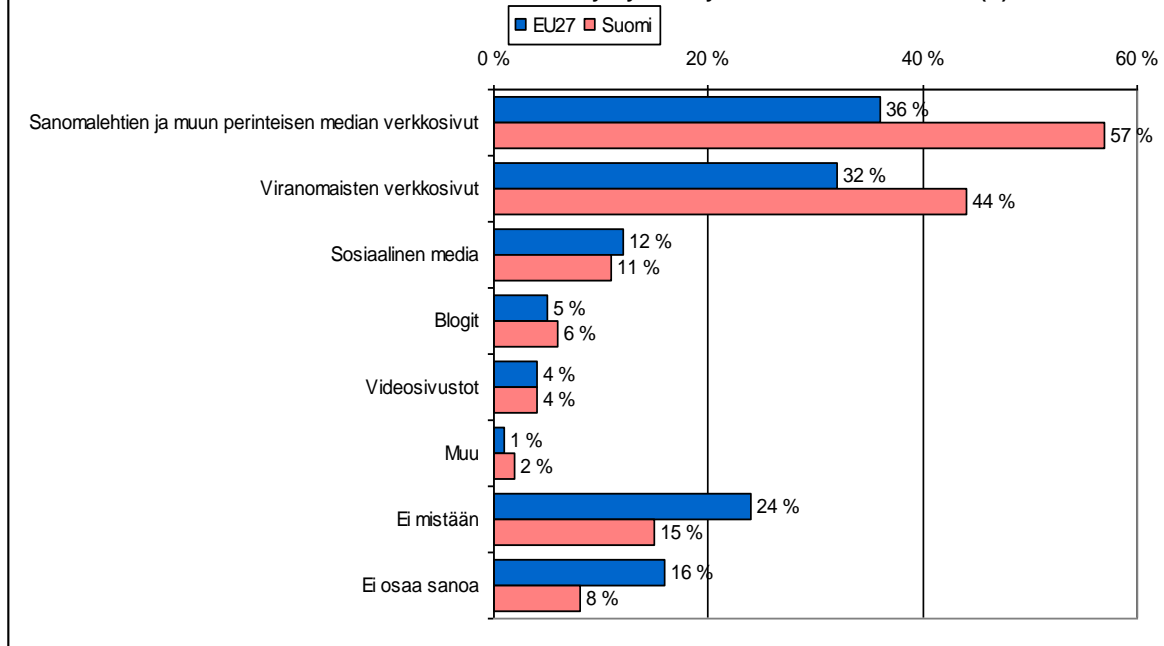
Suomessa keskiöön nousevat sanoma- ja muun perinteisen median verkkosivustot sekä viranomaisten verkkosivut. Sosiaalinen media ja blogit eivät tällä tavalla kysyttynä koko väestöltä nouse keskeiseen asemaan. Sosiaalinen media koskettaa Suomessa yli kuudesosaa väestöstä; lukumääräisesti lukema kuitenkin on suuri ja tarkoittaisi sitä, että lähes 750 000 ihmistä voisi kokea sosiaalisen median antaman tiedon EU-asioissa hyödylliseksi.

Verrattuna EU-maiden keskiarvoon Suomessa keskimääräistä useampi kokee hyödylliseksi sanomalehtien ja muun perinteisen median verkkosivustojen sekä eri viranomaisten verkkosivut. Sosiaalisen median osalta Suomi ei ole poikkeuksellinen, kun asiaa lähestytään EU:ta koskevan tiedon hyödyllisyyden näkökulmasta.

Mitä seuraavia lähteitä vastaaja käyttää, kun etsii tietoa EU:sta, sen toimintatavoista ja toimielimistä? (%)

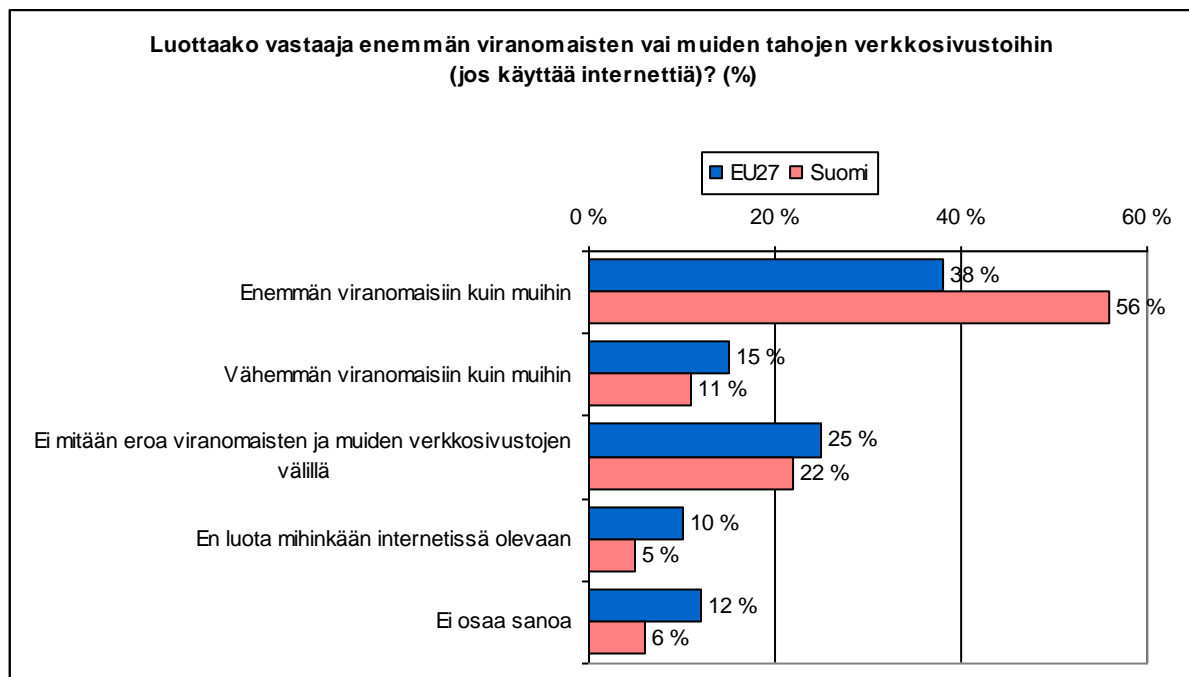
Mistä seuraavista verkkosivustoista olisi hyödyllistä löytää EU:ta koskevaa tietoa? (%)

Suomalaiset netin käyttäjät luottavat viranomaisiin

Internetin käyttäjiltä tiedusteltiin, luottavatko he viranomaisten verkkosivustoihin tiedonlähteenä enemmän vai vähemmän kuin muiden tahojen sivustoihin. Suomessa netin käyttäjien enemmistö (56 %) luottaa enemmän viranomaisiin. Vajaa neljännes (22 %) ei näe viranomaisten ja muiden tahojen sivujen välillä mitään eroa.

Suomalaiset netin käyttäjät ovat auktoriteettiuskoisempia kuin EU-kansalaiset keskimäärin. EU-maiden kansalaisista vajaa kaksi viidestä uskoo, että viranomaisten verkkosivut ovat luotettavampia kuin muiden yhteiskunnan eri tahojen. Luottamus viranomaisiin on varsin alhaista etenkin Kreikassa, Espanjassa, Unkarissa ja Itävallassa.

4.4 Mihin sävyyn tiedotusvälineet käsittelevät EU:ta koskevia asioita?

Tiedotusvälineet kohtelevat EU:ta tasapuolisesti

Mediaan liittyen vastaajilta tiedusteltiin tutkimuksessa vielä siitä, mihin sävyyn maamme tiedotusvälineet viestivät Euroopan unionista. Tulosten mukaan enemmistö väestöstä antaa vapauttavan tuomion tiedotusvälineille. Enemmistö sanoo, että televisio, radio ja lehdistö käsittelevät EU:ta tasapuolisesti. Pieni vähemmistö arvioi EU:n näyttäytyvän eri medioissa liian myönteiseen sävyyn ja hyvin harva otaksuu tiedotusvälineiden kohtelevan EU:ta liian kielteisesti.

Suomalaisten käsitykset ovat linjassa EU-maiden kansalaisten kanssa keskimäärin. Näyttäisi siltä, että useimmissa EU-maissa kansalaiset arvioivat medioiden kohtelevan EU:ta tasapuolisen neutraaliin sävyyn. Poikkeuksen muodostavat oikeastaan vain Kreikka ja Unkari, joissa lähes joka toinen uskoo tiedotusvälineiden viestivän EU:sta liian myönteiseen sävyyn. Samaan hengenvetoon osa väestöstä näissä maissa arvioi median kohtelevan EU:ta liian kielteisesti.

Esittääkö maan media EU:n liian myönteisesti, tasapuolisesti vai liian kielteisesti? (%)

